

AVOIMEN JULKAISEMISEN TUKEMINEN - HELSINGIN YLIOPISTON KIRJASTON KUULUMISIA

Tietoresurssit ja avoimet aineistot -seminaari 18.5.2017
Marjo Kuusela, Helsingin yliopiston kirjasto

AVOIN JULKAISEMINEN JA AVOIMET AINEISTOT OSANA TIETOAINEISTOPOLITIikka

[Helsingin yliopiston kirjaston aineistopolitiikka](#)

4. Edistämme avoimen tieteen toteutumista

Edistämme Helsingin yliopistossa tuotettujen julkaisujen ja tutkimusdatan näkyvyyttä, saatavuutta ja leviämistä maailmanlaajuisesti tukemalla avointa julkaisemista yliopistossa. Tuemme artikkeleiden rinnakkaistallentamista Helsingin yliopiston avoimeen julkaisuarkistoon Heldaan. Kehitämme ja pilotoimme yhteistyössä kustantajien, tutkijoiden, kirjastojen ja muiden toimijoiden kanssa uusia tapoja tukea tiedeyhteisöä tutkimusartikkeleiden ja monografioiden avoimessa julkaisemisessa.

Helsingin yliopiston väitöskirjat julkaistaan pääsääntöisesti elektronisena versiona E-thesiksessä. Kirjastoon otetaan yksi painettu väitöskirja.

Lisäämme yliopistoyhteisön tietämystä laadukkaista, tutkimuksen, opetukseen ja opiskeluun liittyvistä avoimista aineistoista.

26/05/201

7

2

- Ø Miten Open Access ja hankinta ja tietoaineistotyö liittyvät toisiinsa

- Ø Ja mitä tekee Avoimen julkaisemisen palvelukeskus -hanke 2017-19

OPEN ACCESS OSANA HANKINTAA JA TIETOAINESTOTYÖTÄ (1)

- Työ on sekä aineistojen ja että jäsenyyksien evaluointia
- Kulkevat Saatavuuspalvelujen budjetissa - maksujen ja hintojen seuranta
- Open Access työkulut vasta kehitymässä

- Lisenssi- ja tilaussopimukseen liittyy jo tällä hetkellä erilaisia alennuksia, joista tutkijoiden on hyvä olla tietoisia
  - Ø sekä FinElib sopimukset että omat suorat tilaukset

- Avointen kirjojen tukeminen
  - Ø Knowledge Unlatched - 1. kierros ja nyt Language Science Press 2018-2020
  - Ø SKS yhteistyö - kurssikirjoja, HY:n tutkijoita
  - Ø Aleksandria –konsortio

OPEN ACCESS OSANA HANKINTAA JA TIETOAINIESTOTYÖTÄ (2)

- Uusien OA –kustantajien jäsenmaksut:
  - Ø kerta-tai vuosimaksu (esim. PeerJ, MDPI)
  - Ø erilaisia malleja
- OA-palveluiden kannatus/tukimaksut (COAR, DOAJ, OLH)
- OA kustantajan valintakriteerit – onko DOAJ, OASPA, onko peer review etc.
- OA-jäsenyys tai tukimaksu: KU, OLH – arviointikriteerit
- OA-aineiston evaluointi: lisensoidun ja vapaan aineiston vertaaminen

OPEN ACCESS OSANA HANKINTAA JA TIETOAINESTOTYÖTÄ (3)

- Ja taustaorganisaatio?
- Käyttöehdot?
- Miten OA-aineiston pitkäaikaiskäyttö tai –säilytys, pysyvyys
  - Ø Kuinka luotettava alusta on - > poistetaanko painettu lehti kokoelmista?
Lakkautetaanko jokin maksullinen aineisto?
- Uudentyyppiset aineistot: avoimet datasetit, datajulkaisut
- Aineistot nähdään datana – TDM ja digitaaliset ihmistieteet
- OAWAL - <https://library.hud.ac.uk/blogs/oawal/>

NÄKYVYYS JA LÖYTYVYYS

- Esim. miten OA-kirja näkyy omissa kokoelmissamme
  - Ø HelkaFinna ja luettelointi
  - Ø GOBI
  - Ø Kustantajan alustat
  - Ø PCI
  - Ø Helda
- tuodaan esiin paremmin ne OA-kirjat ja -lehdet ja aineistot, joissa HY:läisiä julkaisee tai
- joita he ehdottavat luetteloitavaksi (esim. kurssikirjat, jokin tietty OA-kustantaja yms.)
- Toiminta välittäjiin päin, jotta OA-kirjat näkyisivät paremmin välittäjien alustoilla myös

AVOIMEN JULKAISEMISEN PALVELUKESKUS – HANKE 2017-2019

Lisätietoja tutkijan Open Access-oppaassa: [Avoimen julkaisemisen palvelukeskus](#)

- Ø Julkaisualustan hankinta ja käyttöönotto: Helsinki University Press OA-sarjan perustaminen yhteistyössä Gaudeamuksen kanssa
- Ø Kirjoittajamaksujen käytännöt ja työkulut - projektin aikana luodaan käytänteet APC-maksujen hallintaan
- Ø Kirjaston nykyiset avoimeen julkaisemiseen liittyvät eri toiminnot ja palvelut kootaan yhteen

PROJEKTISUUNNITELMA JA AIKATAULU

2017	2018	2019
Julkaisualustan hankinta	HUP sarjan rakennusta	Palvelukeskuksen luominen
APC-maksujen kulkujen käytännöt	Erilaisten OA-maksujen koonti ja apc-maksujen kulun sujuvoittaminen	Neuvonta- ja tukipalveluiden kehittäminen tutkijoille
Selvityksiä: CC-lisenssit, uudet OA-kustantajat eri tieteenaloilla	OA-kustantajien palveluiden analysointia	Avoimen julkaisemisen edistämistä kustantajien kanssa

JULKAISUALUSTA AVOIMILLE MONOGRAFIOILLE

- Kirjasto hankkii alustan. Julkaisualustojen vertailu:
  - Ø Ubiquity Press Network
  - Ø University College of London Press
  - Ø Open Book Publishers (Cambridge UP tausta)
  - Ø Open Monograph Press – OMP- vapaan koodin julkaisualusta
- Benchmarking
- Vaatimusmäärittelyt: tekniset ja julkaisuprosessin palveluihin liittyvät
- Helsinki University Press –sarja: englanninkielisiä, tieteellisiä monografioita ja artikkelikokoelmateoksia, Gaudeamus vastaa julkaisupalvelun käytännön toteutuksesta
- Alustan käytön muita mahdollisuuksia

KIRJOITTAJAMAKSUT - APC-MAKSUT

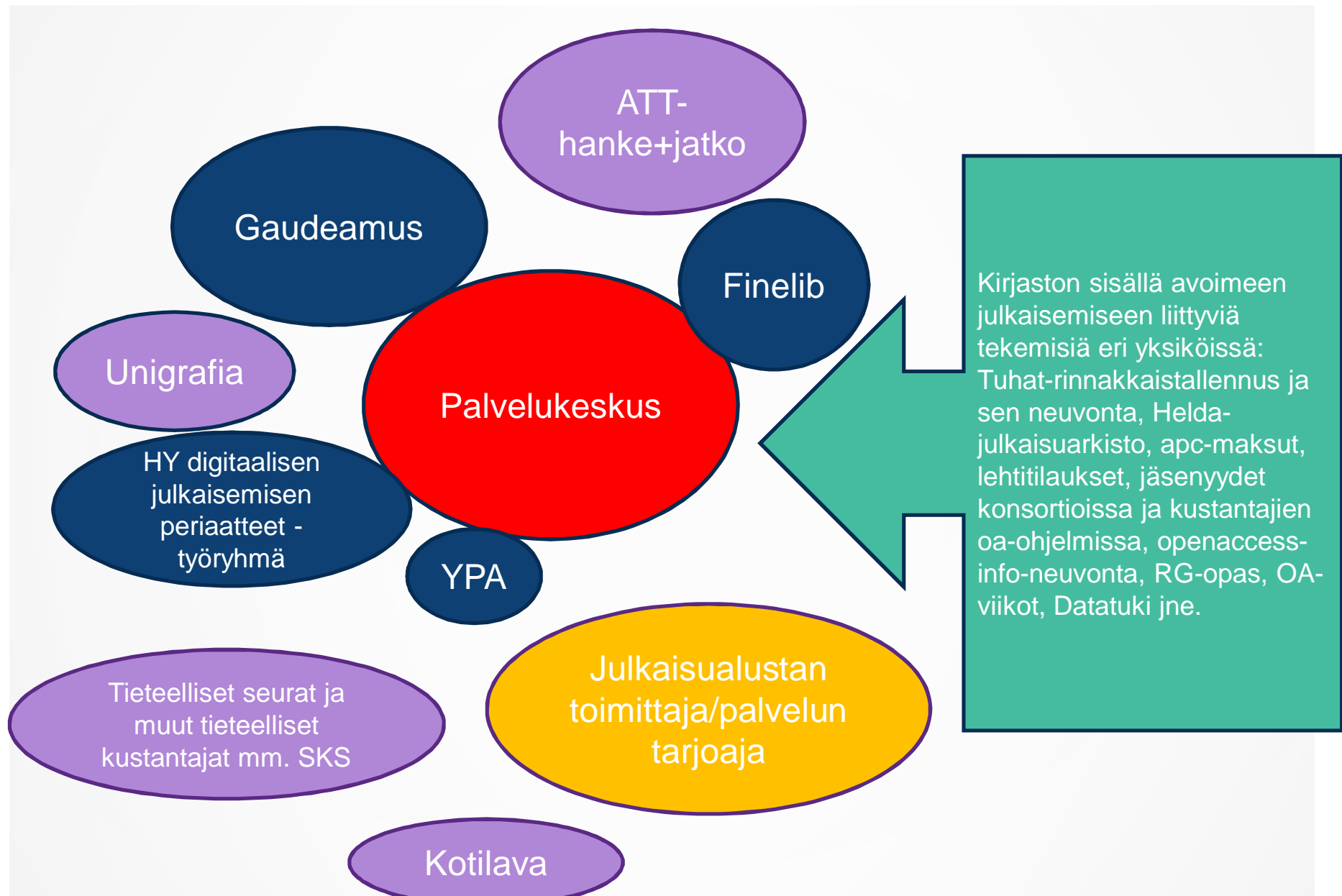
- Projektin aikana luodaan käytänteet APC-maksujen hallintaan
- Pilottiraha käytössä
- Ja on myös muutamia maksuttomia oa-julkaisukanavia, koska kirjasto on jäsenenä konsortion kautta tai maksanut tukimaksun
- Selvitetään myös onko tiedekunnilla tai laitoksilla joitain omia tukimaksukäytäntöjä (esim. Valt tdk)
- Eri kustantajien avoimen julkaisemisen käytännöt ovat erilaisia ja kirjasto voi neuvoa ja auttaa tutkijoita ja tehdä lisäselvityksiä tarvittaessa

KIRJOITTAJAMAKSUT - APC-MAKSUT

- Tutkijoiden palautteen perusteella esiin nousseita aiheita:
  - CC-lisenssit
  - Tekijyyden (corresponding author) ja
  - Affiliaation määrittely
  - Ristiriitainen palaute uusista oa-kustantajista ja hybridilehtien tukemisesta
- Avoin julkaiseminen -opas: [Alennukset, sekä maksuttomat julkaisukanavat HY:n tutkijoille](#)
- Kiitosta tulee neuvonnasta ja tuesta – sille on tarve

PALVELUKESKUKSEN KONKREETTISTEN TEHTÄVIEN MÄÄRITTELY

- Kirjaston avoimen tieteen palveluiden jäsentäminen: asiantuntijuuden vahvistaminen, eri rooleissa työskentelevien tekemiset ja osaamiset jakoon paremmin itsellemme ja tutkijoille
- Neuvonta- ja tukipalveluiden kehittäminen tutkijoille
- Mitkä kaikki työt ja tekemiset liittyvät avoimeen julkaisemiseen
- Avoimen julkaisemisen raportoinnin ja mittareiden kehittäminen
- Avoimen julkaisemisen edistämistä kustantajien kanssa

Kuva: Marjo Kuusela